

Intelligentiediagnostiek; interpretatie en verslaglegging middels het CHC model



Docenten:
Mevr. Dr. S. Ruiter
Mevr. Drs. F. Geerds

Inhoud

Goede diagnostiek is van cruciaal belang in het behandelproces: is er wel of geen sprake van een probleem, hoe uit zich dit probleem, zijn er opvallende zwakke en sterke punten in het functioneren van een kind en hoe kunnen we de kennis over het functioneren van een kind omzetten in een geschikte begeleiding of behandeling. In deze cursus wordt geleerd hoe professionals effectief gebruik kunnen maken van de belangrijkste psychodiagnostische instrumenten op het gebied van Intelligentie en Executief Functioneren. Het belangrijkste doel van de cursus is hoe de resultaten van deze instrumenten op een moderne manier geïnterpreteerd kunnen worden en daarmee een belangrijke en zinnige bijdrage leveren aan het diagnostisch proces. Het uitgangspunt voor de selectie van instrumenten voor gebruik in het diagnostisch proces en de interpretatie van de resultaten, is het CHC-model (Cattell Horn Carroll model). Dit is een model dat als basis dient voor moderne intelligentietests als de IDS-2, de WISC-5, maar ook voor bijvoorbeeld de Rakit-2. Het model staat bekend als een intelligentiemodel waarbij naast traditionele IQ-functiedomeinen ook domeinen opgenomen zijn die gericht zijn op het Executief functioneren van een persoon. De cursus bestaat uit twee dagen.

Tijdens de eerste dag van de cursus zal in de ochtend plenair gestart worden met een presentatie over 'De waarde van het IQ'. Hierin worden verschillende punten aan de orde gesteld over de waarde van het IQ in het diagnostisch onderzoek: wat is het IQ, waarom zou je een IQ test afnemen, hoe interpreteer je de resultaten en hoe verwerk je dit in een onderzoeksverslag? De cursist wordt door middel van stellingen en casuïstiek uitgedaagd zelf mee te denken en te discussiëren over de waarde van het IQ in het diagnostisch proces.

In de middag wordt het CHC-model toegelicht en het gebruik hiervan voor de selectie van instrumenten voor het diagnostisch onderzoek en vervolgens het gebruik van het model in de interpretatie van de resultaten. Door gebruik te maken van het CHC-model zal de cursist kennis maken met een gestructureerde wijze van selecteren van instrumenten (met een link naar 'cross-battery-testing') en met een even gestructureerde wijze van interpreteren van de resultaten op IQ en EF tests. Het CHC-model geeft houvast in de selectie van instrumenten, maar nog belangrijker, in de interpretatie van de resultaten. Moderne IQ tests in Nederland zijn óf in het geheel of grotendeels gebaseerd op dit model.

De tweede dag van de cursus zal bestaan uit een bespreking van de belangrijkste Intelligentie- en Executieve functietests die worden gebruikt in de beantwoording van hulpvragen in zorg en onderwijs. We nemen alle tests onder de loep die op dit moment veel gebruikt worden in Nederland en bespreken ook de nieuwe tests zoals de WISC-V-NL en de IDS-2-NL. De docenten van de Kinderacademie Groningen (mevr. Ruiten en mevr. Geerds) zijn nauw betrokken geweest bij de normering en validatie van deze nieuwe tests en zijn dus bij uitstek op de hoogte van een juist gebruik en interpretatie van de resultaten. Met het CHC-model als uitgangspunt wordt de waarde van de instrumenten voor de beantwoording van specifieke onderzoeks- of hulpvragen besproken en bediscussieerd. Tevens is er aandacht voor de vraag hoe de verschillende instrumenten zich tot elkaar verhouden en wordt uitgebreid stilgestaan bij de interpretatie van de testresultaten, de verwerking hiervan in verslaglegging en de waarde van de testresultaten in de algemene beeldvorming van een kind, de indicatiestelling en de evaluatie en planning van een interventie. De cursisten wordt de gelegenheid geboden om voorbeelden uit de eigen praktijk te toetsen en ervaringen te delen in samenwerking met collega-cursisten, onder begeleiding van de cursusleider.

We bespreken tevens het gebruik van IQ tests bij kinderen met een beperking, maar nadrukkelijk ook bij kinderen die zeer intelligent zijn. Op welke manier kun je de test zo betrouwbaar mogelijk afnemen en tegelijkertijd optimaal rekening houden met bijzonderheden in het functioneren van een kind, bijvoorbeeld als gevolg van een lichamelijke beperking, spraak-/taalmoeilijkheden of bij een kind met ernstige aandachtsproblemen, maar ook bij een kind dat hoog-intelligent is?

Leerdoelen

- De deelnemer heeft inzicht in het CHC-model en de mogelijkheden voor gebruik bij selectie en interpretatie van IQ tests.
- De deelnemer heeft inzicht in de betrouwbaarheid, validiteit en theoretische fundering van IQ tests voor kinderen en adolescenten.
- De deelnemer kan o.b.v. de hulpvraag een specifieke keuze maken uit toepassing van (onderdelen van) vigerende onderzoeksmiddelen.
- De deelnemer kan op een gestructureerde manier testresultaten interpreteren en deze weergeven in verslaglegging en algemene beeldvorming.
- De deelnemer kan resultaten uit ontwikkelings- of intelligentieonderzoek integreren in een behandelingsplanning en gebruiken voor evaluatie van behandeling.
- De deelnemer is op de hoogte van actuele kennis uit wetenschappelijk onderzoek m.b.t. belangrijke aspecten van deze cursus.

De bij- en nascholingsactiviteit wordt ten minste 2 keer aangeboden in een kalenderjaar.

Elke cursusdag start om 9.15 uur en eindigt om 17.00 uur. De lunchpauze is van 12.30 – 13.15 uur.

De beoogde deelnemers van de bij- en nascholingscursus zijn academisch geschoolde psychologen en orthopedagogen die op zoek zijn naar verdieping m.b.t. het interpreteren van de resultaten van intelligentieonderzoek.

Gedurende twee dagen zullen de deelnemers in totaal 14 uur getraind worden in de volgende taakgebieden:

Diagnostiek:

- Kennis van en inzicht in (verstoorde) ontwikkeling, opvoeding en opvoedingscontext;
- Methodologie van het diagnostisch redeneerproces;
- Inzicht in de onderscheiden diagnostische modellen;
- Meettheorie, psychometrie, constructie van onderzoeksmiddelen;
- Inzicht in betrouwbaarheid, validiteit en theoretische fundering van vigerende onderzoeksmiddelen;
- Integratie van diagnostiek en behandeling;
- Kennis van de methodiek van indicatiestelling; proceskarakter, handelingsgericht werken als uitgangspunt, integratie van indicatiestelling in traject van (integrale) beeldvorming, diagnostiek, begeleiding en behandeling;
- Vaardigheid in het overdragen van de bevindingen aan cliënten, ouders, leerkrachten en hulpverleners.

Overige taken:

- Wetenschappelijk onderzoek.

Het maximaal aantal deelnemers voor deze cursus is 25 personen.

De toelatingseisen voor deze bij- en nascholingscursus zijn: ofwel het in bezit zijn van een master bul/ doctoraalbul in één der Sociale Wetenschappen, of de huidige werkzaamheden bestaan uit het voorbereiden, uitvoeren en interpreteren van resultaten uit diagnostisch intelligentieonderzoek.

Kennisveld 8: diagnostiek ontwikkeling/ leervermogen

Kennisveld 9: toepassing van tests

Kennisveld 10: casuïstiek

Kennisveld 11: toepassen van tests bij bijzondere doelgroepen

Kennisveld 12: handelingsgerichte toepassing testresultaten

Kennisveld 13: instrumentontwikkeling

De manier waarop de kennisoverdracht en vaardigheidstraining plaatsvinden wordt weergegeven in het programmaoverzicht op pagina 6 en 7.

De deelnemers krijgen ruim voor aanvang van de cursus de literatuurlijst inclusief de te bestuderen pagina's toegestuurd. Bij de literatuur horen opdrachten die een week voor de cursus ingeleverd dienen te worden via de mail. Tijdens de cursus ontvangen de deelnemers feedback van de docenten. De deelnemers hebben zo bij aanvang van de cursus al een goed beeld van de eigen beheersing van de inhoudelijke achtergronden van de cursus. Op die manier kunnen de deelnemers ook een goede inschatting maken wat voor hen belangrijke leerdoelen zijn tijdens de te volgen cursus. In totaal worden voor deze cursus ongeveer 164 pagina's bestudeerd door de cursisten. Tevens maken de studenten individueel een opdrachten (casuïstiekopdracht en testafname) en leveren die binnen vier maanden in bij de desbetreffende docent. Deze opdrachten worden individueel teruggekoppeld naar elke deelnemer.

De leerstof beslaat alle kennisvelden die zowel vanuit een theoretisch perspectief als vanuit praktisch oogpunt besproken en toegepast worden. De deelnemers verkrijgen naast kennis en inzicht ook vaardigheden om de leerstof op een wetenschappelijk gefundeerde manier toe te passen en hierop te reflecteren.

Docent 1: Selma Ruiter

Dr. Selma A.J. Ruiter is in 2007 aan de Rijksuniversiteit Groningen gepromoveerd op een onderzoek naar de ontwikkeling van de Nederlandse versie van de Bayley Ontwikkelingsschalen en de toepassing van diagnostische instrumenten bij jonge kinderen met een cognitieve en/of functionele beperking. Na haar promotie is zij als senioronderzoeker zich verder gaan richten op het ontwikkelen en onderzoeken van aangepast instrumentarium voor psychodiagnostisch onderzoek met als doel valide instrumenten te ontwikkelen voor gebruik bij kinderen met een cognitieve en/of functionele beperking. Naast het wetenschappelijke werk, is zij als docent verbonden aan de universitaire postmasteropleidingen in Groningen (PPO). Tevens verzorgt zij onderwijs voor de opleiding tot Schoolpsycholoog. Daarnaast is zij mede-eigenaar van *De Kinderacademie Groningen*, een diagnostisch expertise centrum en onderzoeksbureau, waarvoor zij naast het praktische werk als orthopedagoog, onderzoek uitvoert en coördineert ten behoeve van de constructie en validatie van diagnostische instrumenten waaronder de SON-R 2-8, de WISC-V-NL en de IDS-2-NL. Ten slotte geeft zij trainingen in de toepassing van verschillende psychodiagnostische instrumenten aan professionals in de praktijk.

www.dekinderacademie.com

Docent 2: Francien Geerds

Francien is gespecialiseerd in diagnostiek en begeleiding van kinderen en jongeren en hun opvoedingsomgeving. Zij studeerde in 2004 af als gedragsdeskundige aan de Rijksuniversiteit Groningen. Francien werkte voor haar afstuderen mee aan de aanpassing van de Bayley Ontwikkelingsschalen voor gebruik bij kinderen met een motorische beperking. Ze werkte als gedragsdeskundige vervolgens gedurende 10 jaar bij twee verschillende

organisaties die zorg verlenen aan mensen met een verstandelijke beperking. Bij deze organisaties werkte zij met uiteenlopende doelgroepen: jongeren met een licht verstandelijke beperking, kinderen binnen een Kinderdag Centrum en met (jong) volwassenen binnen een 24-uursetting. Haar taken waren hier voornamelijk gericht op het zorginhoudelijk aansturen van begeleiders, het coördineren en uitvoeren van psychodiagnostiek.

In 2010 rondde zij een post-master opleiding af, waarmee zij een erkende registratie Orthopedagoog-Generalist verkreeg. Francien is geregistreerd als NVO orthopedagoog-generalist, in het bezit van de NVO basis-aantekening diagnostiek en in opleiding voor cognitief gedragstherapeut.

Binnen de eigen praktijk is Francien verantwoordelijk voor de psychodiagnostische onderzoeken. Ook ondersteunt zij Selma bij de normeringsonderzoeken en geeft zij onderwijs aan studenten en professionals over het gebruik van intelligentietest.

www.dekinderacademie.com

Omschrijving cursus & Leerdoelen:

De cursus biedt een intensieve kennismaking met de selectie en interpretatie van verschillende diagnostische intelligentietests op basis van het CHC model met als doel het betrouwbaar en valide interpreteren en verwerken van de testresultaten in verslaglegging en advisering. Na afronding van de cursus heeft de deelnemer grondige kennis van en inzicht in verantwoorde en juiste toepassing van psychodiagnostische instrumenten in het bredere diagnostische en behandelingsproces. De deelnemer is na de cursus ook in staat om vanuit het diagnostisch onderzoek een bruikbaar behandeladvies op te stellen en dit te integreren in planning en evaluatie. De cursus heeft tevens het doel om de cursisten bekend te maken met de wetenschappelijke achtergronden van de actuele IQ tests in Nederland en de mogelijkheden voor het dynamisch en adaptief gebruik hiervan met speciale aandacht voor de toepassing van deze tests bij kinderen uit bijzondere doelgroepen, waaronder kinderen met een beperking en kinderen die hoog-intelligent zijn. Tijdens de cursus zal veel gebruik gemaakt worden van casuïstiek en eigen ervaringen waardoor de deelnemer de kennis en vaardigheden van de cursus direct kan toepassen (en hier kritisch op kan reflecteren) in de eigen werksituatie.

Regels bij afwezigheid:

De deelnemers zijn verplicht alle dagdelen bij te wonen. Tijdens de cursus wordt de aanwezigheid van de cursisten elk dagdeel bijgehouden door het laten signeren van een deelnemerslijst voor dat betreffende dagdeel. Mocht zich een bijzondere situatie voordoen dan kan de cursist van tevoren een aanvraag indienen om voor maximaal 3,5 uur (1 dagdeel) een compenserende opdracht te krijgen, of indien nodig dit dagdeel in te halen. Wanneer een cursist meer dan 3,5 uur afwezig is tijdens de cursus zal de deelnemer geen aanspraak meer kunnen doen op het behalen van een certificaat en/of accreditatiepunten.